

Тема. Конфлікт високих прагнень Дон Кіхота і буденної дійсності, неможливості реалізації ідеалів героя. Дон Кіхот і Санчо Панса — парні образи, в яких втілено високу мрію і прагматизм. «Донкіхотство»

Мета: формувати навички ідейно-художнього аналізу твору, показати, спираючись на текст твору, що «благі наміри» головного героя розбиваються, нашоувхуючись на жорстокість і байдужість світу, на реальність, яка не відповідає уявленням про неї Дон Кіхота, довести, що, прагнучи досягти справедливості, захистити слабких та знедолених, він часто погіршує ситуацію, будучи не в змозі правильно оцінити її; розвивати навички критичного мислення, вміння зв'язно висловлювати свої думки з приводу прочитаного, вчитись їх відстоювати; виховувати толерантне ставлення до людей з різними життєвими позиціями, сприяти вихованню кращих людських якостей та справедливості.

Хід уроку

Вступне слово вчителя. Минають століття, змінюються покоління, а роман славетного іспанця Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот» продовжує жити.

У 1605 році, коли книгу перевидавали у Валенсії, на титульному аркуші з'явилася маленька фігурка вершника, що мчить уперед. Його старий меч готовий до вічної боротьби зі злом. Образ Дон Кіхота живий, і кожне нове покоління намагається зрозуміти його, знайти щось цікаве для себе.

“Хто каже, що вмер Дон Кіхот?”

Цьому ви, будь ласка, не вірте!

Бо він не підвладний ні часу, ні смерті —

В новий вирушає похід.”

То ж вирушаємо з героєм і ми на пошуки істини й очима людини ХХІ століття спробуємо оцінити його вчинки.

I. Актуалізація опорних знань учнів.

1. **Асоціативний куш** до слова «Дон Кіхот».

2. **Проблемне питання**

Вступне слово учителя. Образ Дон Кіхота трагікомічний, відображає незвичайну складність боротьби проти зла, що панує у людському суспільстві. Той, хто зважився самотужки вступити у боротьбу за справедливість, сам може стати жертвою. Створений М. де Сервантесом образ відважного рицаря відобразив вічну істину і примусив людей протягом кількох століть сперечатися: **хто ж такий Дон Кіхот. Мрійник? Дивак? Мудрий безумець? Шляхетна людина?** На сьогоднішньому уроці ми спробуємо знайти відповідь на це **проблемне питання**.

3. **Бесіда**

Учитель. Головною окрасою лицарського роману є образ лицаря.

➤ Яким ви собі його уявляєте?

➤ Чи відповідає наш герой вашим уявленням?

- З якою метою Дон Кіхот вирушає в мандри? Прочитай те, як про це сказано у творі.

Учитель. Сповнений благородних намірів, вирушає наш рицар у мандри. Наш герой живе у своєму, вигаданому світі. В очах оточуючих він дивак, людина, якій не вистачає розуму.

- Подумайте, в яких вимірах відбувається дія твору?
- Чи бачить Дон Кіхот реалії життя?

4. Заповнення таблиці “Реальний і уявний світ в творі”

Реальний світ	Уявний світ Дон Кіхота

Слово вчителя. Комізм і трагізм Дон Кіхота в тому, що він намагається відродити кращі ідеали рицарства, не рахуючись з реальним життям, його законами і правом.

5. Дослідницька робота над текстом роману.

- Розкажіть, яким способом Дон Кіхот висвятився в лицарі (Розділ 3)
- У чому пародійність цього висвячення?

Учитель. Прагнення благородного лицаря, яким вважав себе Дон Кіхот, дійсно прекрасні – виправляти зло, захищати знедолених, боротися з безправ'ям та пригнобленням народу. Не встиг наш герой виїхати з корчми, як йому зразу ж трапилась нагода проявити свої рицарські якості, допомогти людині, яку б'ють і принижують.

- Пригадайте епізод, в якому розповідається про те, як Дон Кіхот заступається за пастуха Андреса, якого важко карає господар (розділ 4).
- Чи покращив Д. Кіхот становище пастушка?
- Про який із «подвигів» героя ви дізнались із VIII розділу?

5. Читання уривка із VIII розділу «Бій з вітряками».

Дон Кіхот

- Фортуна сприяє нашим замірам понад усяке сподівання. Поглянь, друже мій Санчо, що там попереду бовваніє: то тридцять, якщо не більше, потворних велетнів, що з ними я наважився воювати і всіх до ноги перебити. Трофеї, що нам дістануться, зложать початки нашому багатству. А війна така справедлива, бо змитати з лиця землі лихе насіння - то річ спасенна і Богові мила.

Санчо Панса

- Та де ж ті велетні?

Дон Кіхот

- Он там, хіба не бачиш?- Глянь, які в них довжелезні руки: у деяких будуть, мабуть, на дві милі завдовжки.

Санчо Панса

- Що-бо ви, пане, кажете?- То ж зовсім не велетні, то вітряки, і не руки то в них, а крила: вони од вітру крутяться і жорна млиновії ворочають.

Дон Кіхот

- Зразу видно, що ти ще рицарських пригод несвідомий,- бо то таки велетні. Як боїшся, то ліпше стань осторонь і помолись, а я тим часом зітнуся з ними в запеклому й нерівному бою.

- Махайте, махайте руками! Хай їх у вас буде більше, ніж у гіганта Бріарея, і тоді не втечете кари!

Санчо Панса

- Ах, Боже ж ти мій, Господи! - Чи не казав я вам, пане, щоб стереглися, бо то вітряки, воно ж усякому видно, хіба тому ні, в кого вітер у голові ганяє.

Дон Кіхот

- Мовчи, друже Санчо,- бойове щастя переходя живе. Я оце думаю, та так воно і є, що то мудрий Фрестон, той самий, що вкрав у мене книжки вкупі з кімнатою, навмисне перетворив тих велетнів на вітряки, щоб не дати мені слави перемоги, бо на мене дуже ворогує. Але кінець кінцем мій доблесний меч розіб'є ті зловорожі чари.

Санчо Панса

- Та дай Боже!

➤ Чому Дон Кіхот кидається на битву з вітряками? Що радить йому Санчо Панса?

➤ Як сам гідальго пояснює свою поразку в бою з вітряками? Чи усвідомив він, що то було насправді?

6.Словникова робота. Воювати з вітряками – безглуздо витратити час і сили на подолання неіснуючих перешкод або небезпек.

7. “Мозковий штурм”

➤ Яким, на вашу думку, є результат подвигів Д. Кіхота? Чи розуміє герой, що його подвиги та бажання «випрямити кривду» несумісні з реальною дійсністю?

7.Робота з ілюстраціями художника Г. Доре.

Mad artists and their conditions (Part 10 in the book) Don Quixote's friends (I, 17).

Коментар учителя. Французький художник, графік Гюстав Доре вивчив роман «Дон Кіхот» у всіх деталях і подробицях. Він навіть зробив тривалу подорож по дорогах Іспанії, замальовуючи в альбом свої враження. Відомо понад триста його ілюстрацій до роману Сервантеса.

- Яким зображений на малюнках Дон Кіхот?
- У чому, на вашу думку, полягає майстерність художника?

8.Охарактеризуйте героя за допомогою хмарки слів.

- Яка з цих рис є негативною?

III. Підведення підсумків уроку. Рефлексія

1. Прийом «Мікрофон»

➤ Чи заслуговує Дон Кіхот на співчуття?

Сьогодні на уроці ви висловлювали й аргументували свої думки щодо суперечливості образу Дон Кіхота, підводячи підсумок, скажіть: хто ж такий Дон Кіхот.

2. Вправа «Обери позицію»: Дон Кіхот – це... 1. Мрійник..2. Дивак. 3. Мудрий безумець. 4. Шляхетна людина. Аргументуйте свою думку.

Підсумкове слово вчителя. Дон Кіхот засуджує світ, що не зрозумів його щирих намірів. Та своїми людськими достоїнствами й ідеалами Дон Кіхот стоїть вище жорстокої дійсності. Справжній подвиг його полягає в тому, що він боровся за ідею Добра.

3.Поняття «Донкіхотство». Завдяки твору Сервантеса у 19 столітті з'явилося поняття «донкіхотство», що утворено від імені головного героя роману. Різні люди трактують його по-різному, з негативним чи позитивним забарвленням. Цим словом почали називати вчинки людини, яка прагне до якоїсь високої мети, та не усвідомлює неможливості її здійснення. Але цікаво, що поняття «донкіхотства» включає в себе повагу до людини та визнання її високої духовної сили.

4. Виразне читання вірша.

*Дарма, дарма, що злинули віки,
що на кольчuzі потьмяніли діаманти —
та знов тебе несе на вітряки
бажання слави, зване Росінантом.*

*Воюй, воюй із ними і забудь,
що справжні кріпості існують ще на світі.
За подвиги достойну вознесуть
тобі хвалу в двадцятому столітті.*

*Тут зрозуміють лицарський порив,
тут зрозуміють, звідки ти і хто ти...
Хоч на землі вже мало вітряків,
зате на ній багато донкіхотів!
(Г. Чубай)*

5. Вправа «Коло думок»

➤ Чи можливе донкіхотство у ХХІ столітті?

Заключне слово вчителя. Благородний Дон Кіхот смішний у вік жорстокості та користолюбства, але він непоодинокий – уже впродовж 400 років цей образ надихає кращих представників людства на самовіддане служіння ідеалам гуманізму та духовного прогресу. Отже, письменник виконав своє завдання – сприяти відродженню і розвитку як своєї вітчизни, так і всієї цивілізації.

Ми довели, що цей образ має і негативну і позитивну сторону. Але, хоч як би там було, нас вражає цей лицар і мудрець безмежною добротою та людяністю. І,

можливо, доки існуватимуть такі диваки, готові пожертвувати собою заради ідеї, добро існуватиме на землі. Адже в народі кажуть: «Світ тримається на диваках!»

У. Домашнє завдання: дібрати цитатний матеріал до характеристики Дон Кіхота та Санчо Панси (на 9 балів)

та виконати одне із творчих завдань:

1)написати твір-роздум на тему «Хто такий Дон Кіхот: благородний лицар чи божевільний?»

АБО

2)написати «Лист Дон Кіхоту»(на 3 бали)